

22 - 26 AUGUST 1920

READUCERE A LA MANASTIREA DEALU A CAPULUI VOIEVODULUI MIHAI VITEAZUL REFLECTATA IN MENTALITATEA COLECTIVA

Marian Curculescu

Festivitățile din zilele de 22-26 august 1920 prilejuite de readucerea la Mănăstirea Dealu a capului Voievodului Mihai Viteazul au reprezentat o emoționantă manifestare națională, cu un puternic ecou în mentalitatea colectivă. Largi categorii de cetățeni, de la cei simpli până la cei cu multă carte, de la orășeni până la sătenii din locuri aproape uitate de lume, au trăit emoția și grandoarea acestor festivități care aminteau de prima unire politică a Țărilor Române.

Documentele de arhivă și presa timpului oglindesc în relatări interesante, impactul avut asupra mulțimii de acest eveniment cu profunde rezonanțe politice și sufletești. În derularea lui și-au intersectat inițiativele, eforturile și atitudinile, oameni politici, clerul, oameni de cultură, orășeni, săteni, militari, studenți, societăți culturale, presa, etc.

Manifestările începute la Iași, continuate pe traseul Ruginoasa- Mircești-Roman- Bacău-Mărășești- Focșani- Râmnicu Sărat- Buzău- Ploiești- Târgoviște și finalizate la Mănăstirea Dealu, au atras mii de locuitori veniți să asiste la ceremoniile religioase, să asculte discursuri înflăcărare și să vadă sfânta relicvă a aceluia care la 1600 înfăptuise unirea teritoriilor românești. Ele au căpătat o dimensiune națională, țara întregă omagiindu-l pe curajosul unificator.

Sunt interesante relatările presei privind starea sufletească a ieșienilor în zilele de 22-23 august 1920. Festivitățile din capitala Moldovei, care semnificau plecarea spre Mănăstirea Dealu a capului Viteazului, au captat atenția generală. Aici, mii de ieșieni s-au adunat la Mitropolie, unde se afla depus capul Voievodului Unirii, precum și pe traseul care ducea spre gară: „De cu dimineață - scria ziarul « Îndreptarea » - e o mișcare extraordinară. Orașul e pavoazat și curat, se îmbracă balcoanele și vitrinele. Ieșenii încep a se înșira de-a lungul drumului ce duce de la Mitropolie la gară. Alte pâlcuri se îndreaptă spre Mitropolie. Încep a trece trupele” (1). O impresie deosebită o produceau armata, unitățile școlare și societățile culturale. Același ziar relatează: „Sunt reprezentate toate armele. Ținuta marțială a soldaților provoacă admirația generală. Școalele merg spre locul indicat. Se remarcă cu deosebire școalele comerciale și speciale de fete. Nu mult după aceea trec societățile culturale și filantropice, fiecare cu drapelul ei. Oficialitatea e în ținută de gală. Ofițerimea e în mare ținută.” (2). La Mitropolie, serviciul religios oficiat de mitropolitul Pimen al Moldovei, precum și cuvântările emoționante rostite de generalul

Zadic - comandantul Corpului IV și de istoricul Nicolae Iorga au produs admirația asistenței încât- relata presa - „din sufletele tuturor se ridică slavă către cer“ (3).

O puternică impresie a produs-o scoaterea din Mitropolie și așezarea pe un afet de tun în vederea deplasării spre gară, a sicriului în care se afla capul lui Mihai Viteazul. Astfel, cu multă sensibilitate, ziarul „Dacia” scria: „O profundă emoție mișcă imensul public existent, când muzica cântă « Trăiască regale » iar corul intonează veșnica pomenire, după care patru colonei ridică pe umeri coșciugul cu relicva pentru a-l transporta pe afetul de tun împodobit cu tricolor. Trupele dau onorul, drapelele se înclină salutând pe marele erou”. (4). Relatând aceeași scenă pe care o carectariza ca fiind „mișcătoare”, ziarul «Îndreptarea » nota: „Din ochii tuturor curg lacrimi; e o clipă neuitată. În văzduh zboară aeroplanelle pentru a răspândi parcă peste tot globul vestea cea mare de dezrobire a unui neam” (5). Mulțimea, curioasă să vadă procesiunea deplasării spre gară, s-a înșirat de-a lungul traseului (străzile Ștefan cel Mare, Cuza Vodă, Piața Unirii ș.a.), admirând corurile, clerul, studenții, școlile, Compania de onoare cu drapele și muzica ce intona cântece patriotice, care se deplasau însoțind sfânta relicvă. Într-un articol intitulat semnificativ „O sărbătoare a sufletului românesc”, cotidianul „Dacia” consemna: „E o neînchipuit de frumoasă, de măreață izbucnire a sufletului românesc.[...]. Ceea ce a fost la Iași întrece orice închipuire. Cordoanele de jandarmi abia puteau opri valul ce pornea de departe. Străzile Iașului, acest Iași iarăși ostenit și potolit erau o mare de capete descoperite, de închinători “ (6). Ceea ce impresio-na era atmosfera de sărbătoare și de demnitate, mulțimea socotind procesiunea nu ca pe o ceremonie funebră, ci ca pe o mare bucurie a neamului românesc : „Nu se cântă imnuri funebre, nu sunt steaguri negre, nu sunt funeralii. E o sărbătoare, sunt cântece de sărbătoare, e verdeață, e inimă, e mai cu seamă inimă”,consemna ziarul „Dacia”(7).

Numeroșii ieșeni aflați de-a lungul traseului au privit și au primit procesiunea în ordine, dându-i măreție și frumusețe: „Și cu toată lumea imensă- scria «Îndreptarea » - așa de multă trudă și-au dat cu toții cei care aveau răspundere organizatorică, încât procesiunea s-a format într-o clipă, ca prin farmec” (8). Modul de organizare și de desfășurare, numărul mare de participanți, semnificația acțiunii, curiozitatea celor prezenți, au transformat acest eveniment în „cea mai grandioasă manifestare pe care a văzut-o vreodată capitala Moldovei” (9). Ieșenii erau impresionati de tot ceea ce vedeau , iar mulți dintre ei, dornici să fie cât mai aproape de procesiune, s-au instalat în Piața Unirii unde era „o mare de oameni” (10) și „un public numeros” (11).

Un puternic impact asupra mulțimii l-au avut festivitățile din gara orașului, care semnificau despărțirea de voievodul Mihai Viteazul, acest urmând să-și caute liniștea de veci la Mănăstirea Dealu. Emoționantele discursuri rostite de Mihai Negruzzi- președintele Comisiei interimare a Iașului și de mitropolitul primat Miron Cristea, precum și mutarea de pe afetul de tun în tren a sicriului cu capul Viteazului, au reprezentat punctual culminant al procesiunii. Impresia asupra mulțimii a fost profundă, încât - scria presa - „din mii de glasuri se ridică un imn de slavă”(12).

De-a lungul traseului spre Târgoviște, au avut loc numeroase opriri încărcate de semnificația întâlnirii peste timp între primul unificator de țară și generațiile anului 1920: Podul Iloaiei, Ruginoasa, Târgu Frumos, Pașcani, Mircești, Roman, Bacău, Mărășești, Focșani, Buzău, Ploiești. În așteptarea trenului, în gări se aflau mii de oameni veniți din zonă, în frunte cu autoritățile locale, cu preoții, învățătorii, militarii, elevii cărora li se alăturau numeroși săteni. Peste tot se oficiau slujbe de bun venit, se rosteau cuvântări de către Miron Cristea, Nicolae Iorga, mitro-politul Pimen al Moldovei, primari ș.a. Toate aceste emoționante manifestări derulate pe traseul spre Târgoviște au avut câteva trăsături comune care au influențat mentalitatea colectivă, arătând că populația, de la oameni simpli până la cei cu multă carte, a înțeles și a apreciat semnificația evenimentului:

* **numărul mare de participanți.** Astfel, din relatările presei rezultă că la Ruginoasa erau mii de săteni, la Mircești „trenul a fost înconjurat de mii de țărani” (13), la Pașcani era „o mare de capete”, iar la Focșani și Buzău „garda cu greu poate frâna grămădeala” (14).

* **smerenia mulțimii în fața capului Viteazului,** Iată câteva exemple: la Podul Iloaiei a avut loc „o pioasă manifestare”, iar sătenii înșirați de-a lungul liniei ferate „se închinau cu smerenie când trecea trenul”; la Pașcani- relatea ziarul «Dacia»- „autoritățile, școlile și o mulțime imensă au venit să aducă prinosul lor de recunoștință și să salute capul domnitorului care a înfăptuit pentru întâia dată idealul românismului”(15); la Buzău, evidențiind amploarea și sensibilitatea manifestărilor, același ziar consemna că „pioasa defilare a credincioșilor la catafalca se urmează ca înaintea unui sfânt” încât „s-ar spune că e o adevărată ceremonie” (16).

* **curiozitatea de a vedea procesiunea și de a se apropia de sfânta relicvă,** Această curiozitate era firească, deoarece Mihai Viteazul nu reprezenta doar o glorioasă pagină de istorie, ci și un izvor de frumoase povești și legende care au mângâiat de-a lungul timpului spe-ranțele de unire în vatra „străvechii Dacii”. Cu mult interes aflăm în paginile ziarului «Dacia» din 28 august 1920: „Trecem prin Podul Iloaiei, Târgu Frumos, Pașcani și ne oprim câte o oră. Bărbați, copii, femei de toate stările și păturile, cu preoții și învățătorii, cu flori și cu verdeață vor să se apropie cât mai mult de vagonul mortuar. Sunt lăsați. Cei doi mitropoliți coboară și vorbesc mulțimii. E Mihai. E voievodul Mihai” (17).

* **respectul față de Mihai Viteazul, socotit în mentalitatea colectivă drept un simbol al în-tregirii teritoriale românești.** Manifestările din august 1920 au reliefat că acest simbol trăia peste ani și că trecerea timpului nu estompase cu nimic aureola voievodului. În acest sens, presa publică emoționante articole și comentarii. Spre exemplu, ziarul «Dacia» scria cu multă sensibilitate: „Și tot înțelesul acestor zile de sărbătoare e această mulțime credincioasă, românească, crescută pe pământul Moldovei. E, cu alte cuvinte, mai presus de orice altă considerație, mai aparentă în fond, mai neînsemnată ca realitate- e simbolul pe care-l reprezintă pentru popor Mihai Viteazul. Acest simbol e păstrat în adâncul sufletului. Și cum Dumnezeu e însăși natura, simbolul reprezentat de craniul lui Mihai Viteazul e însăși unitatea națională sintetizată într-o formulă”(18).

***influența exercitată asupra mulțimii de prezența unor distinse personalități** religioase, politice, culturale precum și rolul catalizator al discursurilor patriotice rostite de acestea. Așa de pildă, la Buzău, mitropolitul primat Miron Cristea, a electrizat auditoriul, afirmând că procesiunea transportării la Dealu a capului Voievodului Mihai viteazul reprezintă „o sfântă și mare afirmare a neamului românesc” (19).

***cadrul emoționant creat** prin cinstirea dată înaintașilor care au scris nepieritoare pagini de istorie și cultură românească: omagierea lui Cuza la Ruginoasa, a lui Alecsandri la Mircești, a eroilor de la Mărășești.

Aspecte interesante, care arată raportul dintre acest eveniment național și mentalitatea colectivă, se regăsesc și în cadrul **manifestărilor de la Târgoviște**. Aici, vestea sosirii trenului pe 26 august 1920, a adunat în gara orașului autoritățile locale, corurile, clerul, școlile, societățile culturale, elevii Liceului militar de la Dealu, studenți și „un public imens” (20). Mulțimea a salutat prezența unor înalți ierarhi (Miron Cristea-mitropolitul primat, Pimen-mitropolitul Moldovei, Bălan-mitropolitul Ardealului, Vintilescu-protoereul județului Ilfov), a unor personalități politice (parlamentari, miniștri), precum și a familiei regale (venită mai târziu cu un tren special).

După cuvântul de bun sosit rostit de gazde, așezarea sfântei relicve pe un afet de tun cu drapele naționale cernite a captat atenția celor prezenți, curioși și emoționați de această întâlnire cu istoria peste timp. Impresionanta procesiune s-a deplasat de la gară la Mănăstirea Dealu atrăgând de-a lungul traseului mii de dâmbovițeni. „De-a lungul bulevardului, târgoveții și țărani din împrejurimi, bătrâni, femei și copii, cu același sentiment de pioasă adorare, se înșiruie pe ambele părți ale străzii până departe pe alee, pe serpentine spre mănăstire. Se așteaptă trecerea sfântului [...]. De-a lungul drumului se aruncă flori.” (21). Într-o notă asemănătoare, «Țara nouă» consemna că „Târgoviștea a fost martora unei adunări pioase care se îngrămădea tot mai aproape de coșciugul în care odihnea capul marelui Voievod Mihai Viteazul” (22). Drumul până la Mănăstirea Dealu, derulat în dangăte de clopote și în bubuitul tunurilor a produs un efect copleșitor cu „o rară putere de impresie” (23). La Dealu, ceremonia de cinstire a voievodului unirii a atins cote înalte de emoție și patriotism, impresionându-i pe cei prezenți. S-au rostit discursuri de slăvire a lui Mihai Viteazul și de subliniere a semnificației revenirii sfintei relicve la locul care o aștepta de aproape 4 ani. Între vorbitori s-au aflat Nicolae Iorga- în numele Academiei Româneși a Ligii culturale, Ion Petrovici-Adunarea Deputaților, Ion Lupaș- Universitatea Cluj, Tarnowski- Universitatea Cernăuți, Marin Ștefănescu - Casele Naționale, Vasile Haneș - Liceul militar „Mănăstirea Dealu”. Seria cuvântărilor a încheiat-o regele Ferdinand I, care i-a îndemnat pe toți să păstreze în suflet și în conștiință simbolul de unitate reprezentat de Mihai Viteazul: „Cu evlavie și plini de admirație ne descoperim și ne plecăm capetele în cinstea ta, viteze Mihai, care ne-ai fost o stea luminoasă în timpuri de grea încercare și un izvor neseecat de îmbărbătare pentru ostașul nostru în toila luptei, iar pentru întregul neam românesc ai fost încă mai mult de cât atât: simbolul viu și glorios al unității naționale”. (24).

Pentru cei prezenți, ca și pentru viitorime, gestul regelui de a pune pe capul Voievodului ordinul „Mihai Viteazul”, urmat de cimentarea capacului sarcofagului de marmură în care își găsea odihna veșnică eroul de la 1600, avea multiple semnificații: o întâlnire peste ani între doi întregitori de țară; se evidențiază prețuirea pe care suveranul, în numele României Mari, o dădea Viteazului; se încheia astfel în mod sugestiv, odiseea unui om căruia, i-a fost dat să sufere și dincolo de moarte.

Se poate concluziona că manifestările prilejuite de readucere la Dealu a capului lui Mihai Viteazul au ținut trează atenția opiniei publice românești și au influențat mentalitatea colectivă, subliniind odată în plus că Unirea de la 1918, întărită în mod simbolic odată cu cimentarea capacului sarcofagului de la Dealu, trebuia păstrată peste timp.

Cu îndreptățire scria ziarul « Dacia », subliniind puternica impresie a acestei manifestări naționale asupra populației; „ceea ce s-a petrecut la Iași, la Pașcani, la Râmnicu Sărat, Buzău și înălțătoarea comemorare de la Dealu la care au luat parte regele și mitropoliții țării, sunt momente ce nu se pot uita.“ (25).

NOTE

1. „Îndreptarea”, III, nr. 194 din 26 august 1920, p 3
2. IBIDEM
3. IBIDEM
4. Iași în sărbătoare, în „Dacia”, II nr. 214 din 25 august 1920, p 2
5. „Îndreptarea”, III, nr. 194 din 26 august 1920, p 3
6. Dinu Dumbravă, „O sărbătoare a sufletului românesc”, în „Dacia”, I, nr. 217 din 28 august 1920, p 1
7. IBIDEM
8. „Îndreptarea”, III, nr 194 din 26 august, p 3
9. IBIDEM
10. IBIDEM
11. „Patria”, II, nr. 183 din 26 august 1920, p 2
12. „Îndreptarea”, III, nr 194 din 26 august 1920, p 3
13. „Dacia”, II, nr. 215 din 26 august 1920, p 3
14. IBIDEM
15. IBIDEM
16. IBIDEM, nr. 217 din 28 august 1920, p 1
17. Dinu Dumbravă, art. cit., p 1
18. IBIDEM
19. IBIDEM
20. „Îndreptarea”, III, nr. 196 din 28 august 1920, p 3
21. Dinu Dumbravă, art. cit., p 1
22. „Capul lui Mihai Viteazul la Târgoviște”, în „Țara nouă”, II, nr. 169 din 29 august 1920, p 1
23. „Neamul românesc”, nr. 187 din 30 august 1920, p 1
24. IBIDEM
25. Dinu Dumbravă, „Cinstirea trecutului”, în „Dacia”, II, nr. 219 din 1 septembrie 1920, p1

